

S. PIROTIĆ,
ŠUME I ŠUMARENJE
U
BUGARSKOJ.

VELEUČENOMU I POG LAVITOMU

GOSPODINU PROFESORU

DRU. VJEKOSLAVU KÖRÖSKÉNYI-U DE PRONÁ,

KR. REFERENTU ZEMALJSKE VLADE U ODJELU ZA BOGOŠTOVJE I NASTAVU, ZASLUŽNOMU
TAJNIKU HRV. SLAV. ŠUMARSKOGA DRUŽTVA, BIVŠEMU NAMJ. RAVNATELJU KR. GOSPOD.
I ŠUM. UČILIŠTA U KRIŽEVCIH, UČENOMU STRUČNOMU KNJIŽEVNIKU, VRLOMU RODOLJUBU,
UZOR-ZNAČAJNIKU, VELIKODUŠNOMU UTIRAČU SUZA STRADALNIKA, ČLANU VIŠE UČENIH I
DOBROTVORNIH DRUŽTVA I T. D.

NA DOKAZ VJEČITE HARNOSTI, LJUBAVI I DUBOKOGA POČITANJA

P. P.

VIEKOSLAV KÖRÖSKÉNYI.

ŠUME I ŠUMARENJE

U

BUGARSKOJ.

SAČINIO

SIMEON PJEROTIĆ,

BUG. KNJEŽ. ŠUMARSKI INŠPEKTOR I UPRAVITELJ DRŽAVNOG SJEMENISTA

I T. D.

(PREŠTAMPANO IZ „ŠUMARSKOG LISTA“.)

U ZAGREBU.

KNJIGOTISKARA I LITOGRAFIJA C. ALBRECHTA.

1886.

Questo è il mio fratello, sta sepolto
e non lo so più che scemo, il cui ingegno
«Nella favola a amor non è adulto.

— Inute, Parod. VI. 11 —

Deset e to godinâ zamine,
Sto nečuh za te mili nastavniče,
Nastavniče, od Boga ti plaća!
Vreme prodje, pa vreme donese,
Dobrih mjenja, a i loše kobi; —
Mene udes čak na Istok báci,
Teb' umniče ka gradu Hrvatâ.
Kog narodi novom Spartom zovu,
Uzkrsnulog hrvatskog naroda —
Čudno vreme, tajinstveno vreme,
Mnogo mjenja, mnogo oživljuje;
Oživljuje i obora grozno,
Ljudske misli i planove smiele;
On' ne gleda, on' se neosvrće, —
Vrši svoju, neizvršio nikad! —
Minu deset dugih godina,
Deset ljetâ nepovratku odč,
Sto ti meni dobrotvorstvo djeli
Ja ga sjećam, zahitit ga neću,
Djelo tvoje, djelo milosrdja,
Djelo tvoje, dostojno ti slave,
Djelo tvoje bistroga ti uma!
Primi zalog zahvalnog ti djaka,
Primi zalog, sveti zapis duše,
Moje duše, odane ti vječno.

Malo djelo, jer začimbe nema
Nininove uljudbe čudesne,
Nit' Atenske mudrosti ne slavi,
Nit' pòji silnog Napoleona,
Nit'o pòji Cesara, Augusta
Slavu, ponos rimskog veličija!
Niti slavi mošti Marulića,
Niti slavi Kačića bezsmrtnog,
Niti slavi Kavajina dičnog,
Niti slavi Papalića slavnog,
Niti slavi vječnog Gundulića,
Palmotića i Botića milog,
Genijā Dalmacije nam čarne,
Već se bavi, opisujuć jade,
Bližne braće, uzkrsnule braće,
Njine šume i zaštitu njinu. —
Moj doktore, Vjekoslave mili,
Boga prosim, da ti teku dani
Svjetli dani tvog sretnog života,
Na uharu i prosvjetu roda,
Na ponosu koljena ti častnog; —
Riznicu da narodnoga umlja,
Tvojim perom, bistrim tvojim umom,
Novim djelim, novim stečevinom,
Kitiš našu pamentarsku knjigu!

SIMEON PJerOTIC.

Slavljena je Bosna s njezinih bogatih šuma, Hercegovina i junačko slavna Dalmacija s golih litica i klisura, ravna Slavonija i pitoma Hrvatska s bujnih hrastovih šuma, Srbija takodjer nezaostaje za njima, al što da rečem o Bugarskoj?

Žalibože Bugarska se kneževina u pogledu šuma nenalazi u sretnijem položaju, nego li naša Dalmacija i Hercegovina. Njegdašnje krasne i neborastne bugarske šume velikom većinom hametom su poharane! Uzroci tomu različite su naravi, — naime: nemar i neznanje seljaka, parnice i sporovi između sela i gradova, pomanjkanje nadzora nad šumami za turske vlade, premnogi broj koza pustopašica, vadjenje panjeva i korenja posječenog drveća, pohlepnost za širenjem oranica i livada, i napokon nemarnost občinskih ili vjernije selskih občina.

Za da predočimo stanje i obći položaj bugarskih šuma, kao i način šumarenja po tamošnjem kraju, od vremena prestanka turskoga iga do danas, red nam je više iztaknute uzroke još obširnije razpraviti.

I.

Neizmjerni prostor i visoke planine, koje su nekada bile zarasle zelenom šumom, pružaju danas putniku i motriocu jedva goli kostur na pogled, predočujuć nam tako očajnu sliku domaćih nevolja, svjedočeć podjedno suviše istinski položaj našega nemara i gluhoga nazadka. Osobito su opustošeni svi oni predjeli, koji su bili i zimi pristupni seljačtvu. U tursko vrijeme svako je selo, izuzam njeka, koja su u polju naseljena, uživalo neograničeno šumsko pravo, premda je turski zakon smatrao sve šume neizključivom svojinom države. Ali kao što je sve u Turskoj bilo neopredieljeno, te pošto turski zakoni samo na papiru vriede, to dosljedno tome, ni podanici njekoć silne osmanske države nisu znali, što li znači i znamenuje uživanje, a što rieč svojina. Oni potežkoću razlike spomenutih rieči nisu osjećali, jer im je bilo od pantivieka od države dozvoljeno postupati sa šumami po svom čefu, znanju i umjenju, bez da bi ikada bili u tom pričeñeni, ma bile koje stege od strane državnih zakona i organa propisane.

Doduše i Turska je imala svoje šumarske činovnike, koji se po turski zvahu „balkan-mamuri“, nu ti državni šumarski organi odgovarahu u svem i svaćem ostalim turskim birokratom i njezinim azijatskim ustanovam.

bi bio poduzetni i odvažni taj ministar i djelom izveo, da ga tada nisu primorale političke okolnosti, odstupati.

Što sam do ovdje nabrojio, što inače ovjenčuje glavu ministra Načevića, ista tolika zasluga i slava ide surazmjerno naravno i g. Šoilekovu, koji kao šef bugarskoga šumarstva morao je biti desna ruka g. Načevića, i ako su se kad kada načela Šoilekova u nekih stanovitih pitanjih razišla od onih Načevića, to ipak zato cilj im se usredotočavao u jednoj jednakoj plemenitoj namjeri i svrhi, nu veće bi zasluge po mome mišljenju g. Šoilekov imao, da uzajamno Načevićem izvadja skrupulozno spasonosne planove ovoga. — Zasebna je pako zasluga g. Šoilekova, što je svojim bistrim umom i vanrednom marljivošću i zauzetnošću, odlučno doprinjeo, da se u državnih šumah, toli zapuštenih u tursko doba, organizovalo sistematična tehnička sječnja, čuvanje, eksploatiranje itd. Drugu omašnu zaslugu imade na polju bugarske šumarske organizacije, što je uz moju pripomoć, izmjerio na debele biljade hect. državnih šuma, koje nisu bile poznate novoj bugarskoj državi, već od seljaka, kao njihova selska imovina prisvojene u doba oslobodjenja im od turskoga iga. — Šoilekova, nadalje ide u glavno zasluga, što je riešio pogubne sporove podignute poradi šumskih medja i pravnoga uživanja njihovih prihoda između poljskih i plantanskih sela; — u jednu rieč: Šoilekove zasluge za bugarsko šumarstvo idu uzpored onih ministra Načevića.

Zaključujuć time ta razmatranja — molim štioce, da mi izpričaju, ako li sam tuj spomenuo možda i takovih stvari — koje se više tiču mojih ličnih odnošaja i poduzeća — nu glavna mi bijaše vazda pred očima svrha, upoznati hrvatske šumare čim potpunije i objektivnije sa odnošaji šuma i šumarenja u posestrimoj nam Bugarskoj, držeć, da nam medjusobno upoznanje, u skupnom interesu, ne samo nužno no i bezuvjetno potrebno.
